

världen&vi
LÄRARHANDLEDNING

INNEHÅLL

TIDNINGEN SOM LÄROMEDEL	4
INTRODUKTION TILL LÄRARHANDLEDNINGEN	6
ÖVNINGAR	8
Aktiviteter inför läsning	10
Aktiviteter under läsning	11
Aktiviteter efter läsning	12
Bygga egna meningar	14
Samtala	14
Samtal som bro till skrivande	14
Skriva-gemensamt och individuellt	16
Arbeta vidare med egna texter	17
Övningar som tränar flera färdigheter	18
Digital kompetens	20
FÖRSLAG OM LEKTIONSUPPLÄGG	21
Korta texter med bilder	21
Insändare	23

världen & vi

Världen&vi är en tidning av och för elever med svenska som andraspråk. Tidningen kommer ut med tre utgåvor per år.

Teman och innehåll i tidningen planeras och produceras av elever på ABF Vux i Göteborg och spänner över en rad områden. Några av de ämnen som eleverna har valt att skriva om sedan tidningen gavs ut första gången 2013 är religion, kvinnors rättigheter, identitet, mat, arbete, bostad och hälsa.

Genom att elever skriver sitt eget läromedel ökar deras delaktighet och inflytande över undervisningen, samtidigt som innehållet i tidningen blir autentiskt, vardagsnära och re-

levant – dessutom med ett tydligt vuxenperspektiv. Texterna lockar till samtal och eget skrivande och kan öka elevernas motivation att utmana sig själva och läsa texter på en relativt hög språklig nivå. Läsningen stöts av ordförklaringar och inläsningar på vår webbplats varldenochvi.se.

Syftet med lärarhandledningen är att stötta dig som vill arbeta med Världen&vi i undervisningen. Den innehåller övningar och konkreta lektionsupplägg som möjliggör ett språkutvecklande arbete med tidningen, utifrån färdigheterna i kursplanerna för sfi och svenska som andraspråk, för olika nivåer.

VÄRLDEN&VI SOM LÄROMEDEL

STÖD I STYRDOKUMENT

Det elevnära perspektivet i Världen&vi har starkt stöd i vuxenutbildningens styrdokument.

Läroplanen lyfter fram att vuxenutbildningen ska vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Den ska framhålla betydelsen av personliga ställningstaganden och ge möjligheter till sådana. Eleverna ska också få möjlighet att reflektera över sina erfarenheter.

Enligt kursplanen för sfi ska utbildningen planeras och utformas tillsammans med eleven och anpassas till elevens intressen, erfarenheter, allsidiga kunskaper och långsiktiga mål. Jämfört med många andra läromedel blir alltså Världen&vi ett unikt material och en viktig länk för att uppfylla vuxenutbildningens och sfi-undervisningens syfte.

ANVÄNDBAR PÅ FLERA NIVÅER

Texterna i Världen&vi kan användas på flera olika nivåer, åtminstone från sfi-utbildningens b-kurs och uppåt. I de flesta utgåvor finns korta, enklare texter som merparten elever kan läsa. Vi arbetar också med att utveckla bildmaterial och bildtexter, så att även elever som är i början av sin läs- och skrivutveckling kan tillgodogöra sig delar av materialet.

SPORRARS PRÅKUTVECKLING

Genom tidningens texter får du tillgång till ett material som redan är lättillgängligt, anpassat och relevant för dina elever. Det är enkelt att skapa engagemang kring texterna, som ofta innehåller erfarenheter och tydliga ställningstaganden som eleverna kan relatera till. Ibland känner de igen sig, ibland har de delvis andra erfarenheter som kan ge nya perspektiv på de texter de läser. I handledningen får du idéer till uppgifter och övningar som kan sätta igång sådana samtal och diskussioner.

En bärande tanke i lärarhandledningen är de språkutvecklande arbetssätt som har utvecklats av bland andra Maaike Hajer och Theun Meestringa, samt den cirkelmodell som presenteras av bland andra Pauline Gibbons och Jim Cummins.

Det språkutvecklande arbetssättet i övningarna gör att eleverna kan koppla an till sina intressen och tidigare kunskaper och erfarenheter. I ett arbete enligt cirkelmodellen erbjuder Världen&vi många användbara exempeltexter som eleverna kan använda som stöd.

MÖJLIGGÖR TEMATISKT ARBETE

Varje utgåva av Världen&vi behandlar ett tema som är tänkt att användas i undervisningen. Tidningarnas tematiska del består av artiklar, reportage och personliga berättelser. Det är redaktionen bestående av elever på ABF Vux som väljer teman utifrån sina intressen, erfarenheter och åsikter.

Vår erfarenhet är att det finns stora fördelar med att lägga upp undervisningen tematiskt, särskilt i sfi-kurserna. Dels bygger eleverna upp kunskaper och ordförråd inom ramen för en given kontext, där texterna berikar och bygger på varandra. Dels utgör temat en avgränsning i en utbildning som annars präglas av otydliga slutdatum och slutmål. Att arbeta med ett tema i cirka 4–6 veckor är ett bra sätt att göra undervisningen mer greppbar och sätta upp delmål som eleverna kan arbeta mot på sin väg mot slutbetyg.

De flesta av texterna i respektive utgåva är knutna till temat, men det finns också plats för andra inslag. I varje nummer finns insändare, som är öppna för alla tidningens läsare. Ofta finns det också en ledare och en krönika.

Du kan beställa de flesta av tidningarna hos ABF Vux i Göteborg. Samtliga nummer finns också tillgängliga som en nedladdningsbar pdf på

webbsidan varldenchvi.se. Som prenumerant med tillgång till webbsidan hittar du även inläsningar och separata lärarhandledningar till flera av numren.

Lärarhandledningen är ett levande dokument som uppdateras i takt med att Världen&vi används och utvecklas. Om du har nya idéer utifrån

att du har använt tidningen tillsammans med dina elever är du varmt välkommen att höra av dig till oss!

Har du frågor om lärarhandledningen eller Världen&vi? Skicka e-post: varldenvi@abfvux.se

SAGT OM VÄRLDEN&VI:

”Världen&vi känns som ett vuxet material på ett annat sätt än många läroböcker. Jag märker att arbetet med tidningen väcker engagemang. Eleverna får lust att jobba med texterna även om de är lite svårare, och höjer sig därmed språkligt. Texterna är också en bra igångsättare för diskussioner, och en inspiration för eleverna att skriva själva.

Det är lätt att komma igång att jobba med Världen&vi. Det finns en bra grund i lärarhandledningarna så jag behöver inte komma på allt själv. Det är tack-samt om man är stressad.”

- Anna Wågdahl, sfi-lärare

”Världen&vi är en bra resurs för att se till att undervisningen utgår från eleverna och deras verklighet. Jag har bland annat jobbat med religionstemat. Först tänkte jag att det kanske var för kontroversiellt. Men det funkade jättebra, det blev ett väldigt öppet samtal i gruppen. När materialet väcker engagemang blir eleverna mer motiverade och lär sig mer.”

- Mathilda Andersson, sfi-lärare

”Det är nyttigt för mig och alla att läsa texterna i tidningen, för man får veta mer om andra människors liv. Jag blir glad när jag hör nya idéer från andra och kan utbyta åsikter. Det är ett bra sätt att träna svenska också.”

- Phra Tara Nantapulsab, sfi-elev

INTRODUKTION TILL LÄRARHANDLEDNINGEN

Läroarhandledningen består av övningar och konkreta lektionsupplägg. Tanken är att du som lärare kan välja bland övningarna för att hitta de som passar bäst för språknivån hos de elever du möter och för de färdigheter de behöver träna mest på. Det finns också färdiga lektionsupplägg kopplat till två sorters uppslag som brukar finnas i tidningen – kortare texter med bilder, samt insändare.

Övningarna presenteras i en sekvens som kopplar an till arbetsgången i cirkelmodellen. Avsnittet med övningar som introducerar tidningen och temat bidrar till att bygga upp förståelse och engagemang hos eleverna, samt att börja bygga ett ordförråd. Övningarna för att läsa, lyssna och dekonstruera texter möjliggör en djupare förståelse för texterna och deras uppbyggnad, så att de kan fungera som modelltexter. Därefter följer samtalsövningar som utöver att träna muntliga färdigheter också fungerar som en förberedelse för att skriva. Skrivövningarna är sedan upplagda enligt en modell där eleverna först skriver gemensamt, sedan individuellt, och därefter ger varandra respons.

RESURS FÖR ATT TRÄNA HEMMA

Den tryckta tidningen, webbplatsen och ljudinspelningarna utgör även en användbar resurs för eleverna för att träna hemma. Många övningar i denna handledning fungerar bra som hemuppgifter. Eleverna kan exempelvis göra diktamen hemma genom att lyssna på inläsningarna och skriva ner vad de hör, för att sedan kontrollera genom att jämföra med texten på webben eller i tryck.

ARBETE I UTVECKLINGSZONEN

Övningarna i handledningen är inte uppdelade efter språknivå. Tanken är i stället att du som lärare anpassar undervisningen och arbetet med tidningen till din elevgrupp genom valet av texter samt övningar.

Tack vare att innehållet i Världen&vi skapas av

sfi-elever och att varje tidning har ett tema, skapas också en kontext för språkundervisningen. Något som i sig gör det lättare för eleverna att ta till sig texterna och kunna koppla dem till sina egna tankar och erfarenheter.

Genom att arbeta med utvalda texter utifrån övningarna i handledningen finns goda möjligheter att genomföra en undervisning där eleverna kan mötas av höga förväntningar i kombination med hög stöttning, och därmed arbeta i det som Jim Cummins och andra forskare beskriver som utvecklingszonen. Genom att ha höga förväntningar och visa tilltro till elevernas förmåga kan elevernas få en stärkt självbild och en ökad vilja att investera sin identitet, vilket ger ett ökat engagemang.

ANPASSA TILL DIN ELEVGRUPP

Världen&vi innehåller texter av varierande längd och svårighetsgrad, samt bilder som underlättar läsningen. Välj texter (eller delar av texter) som passar för din elevgrupp. Du kan också välja att arbeta utifrån bilderna i tidningen.

Många övningar bygger på samarbete mellan elever och interaktion i klassrummet. De ger också möjlighet för eleven att transspråka, det vill säga att ta hjälp av sitt modersmål och andra språk som de kan. Båda dessa faktorer ger enligt forskning stöttning och bidrar till språkutveckling.

Du kan också anpassa graden av stöttning till din elevgrupp genom hur mycket och på vilka sätt ni arbetar med varje text. Med en elevgrupp på lägre språknivå kan du med fördel lägga mycket tid på förberedelser för att göra sammanhanget och texterna begripliga. Du kan också arbeta med samma text utifrån många olika övningar och med hjälp av alla språkliga färdigheter – att både läsa, lyssna på, samtala och skriva om samma text.

Det kan också vara en bra idé att göra samma

sorts övning flera gånger, så att formen blir igenkännbar. Detta kan framförallt vara viktigt om du har elever med kort skolbakgrund. För att göra det lättare för eleverna att förstå hur de ska göra kan du inleda med att visa övningen, genom att göra ett exempel inför klassen.

PRATA OM KÄNSLIGA ÄMNEN

Texterna i Världen&vi tar ibland upp ämnen som kan uppfattas som känsliga. Då kan det vara extra viktigt med grundliga förberedelser inför arbetet med texterna och samtalen i klassrummet. Ett sätt är att avsätta en stund för ett samtal om vad ni tillsammans kan tänka på för att det

ska kännas så bra som möjligt för alla, och att formulera några få gemensamma regler utifrån det. Det kan exempelvis handla om att lyssna på varandra, att man inte behöver säga sin åsikt om man inte vill och att inte säga saker som kan göra någon ledsen/kränka någon.

Det är också bra om du som lärare tar dig en stund för att fundera kring ämnet, eventuellt tillsammans med en kollega. Du kan exempelvis fundera på vad som kan komma upp i samtalen, vilka risker för kränkningar som kan finnas och hur det i så fall kan tas om hand.

ÖVNINGAR

För att sätta in arbetet med texterna i *Världen&vi* i ett sammanhang är det viktigt att lägga ner mycket tid på att presentera tidningen och gå igenom hur eleven kan ta sig an den – att se på framsidan, diskutera rubriker och bilder. Att på detta sätt ge eleverna explicit undervisning i lässtrategier är särskilt viktigt för elever med kortare skolbakgrund.

Sätt även temat för utgåvan ni ska jobba med i ett sammanhang, genom att låta eleverna dela med sig av sina erfarenheter, tankar och åsikter. Det gör det möjligt att bygga vidare på tidigare lärande och skapar engagemang. Samtidigt kan det ge värdefull information om elevernas ingångar i ämnet, som du som lärare kan koppla an till i den vidare undervisningen. Dessutom ger introduktionsövningar möjlighet att börja bygga ett ordförråd kring ämnesområdet som ni ska jobba med.

INTRODUCERA VÄRLDEN&VI

Berätta först att gruppen ska träna på samtal och prata om nya numret av *Världen&vi*. Dela ut tidningen. Visa redaktionsrutan på sidan och/eller bläddra fram till några bylines och förklara att det är elever på sfi och grundläggande nivå som skriver de allra flesta texterna i tidningen. Beroende på språknivå kan du låta eleverna samtala på modersmål som förberedelse för att samtala på svenska.

1. Titta på omslaget
2. Samtala i smågrupper utifrån dessa frågor: Vad ser du på bilden? Vad tänker du på? Vad tror du att bilden vill visa? Varför har redaktionen valt den här bilden för tidningen?
3. Vilket är tidningens namn? Vad betyder namnet?
4. Vilket nummer är det på tidningen?
5. När kom tidningen ut?
6. Vilket är tidningens tema? Vad betyder ordet? Ta upp: Vad betyder ordet "tema". Har

du sett/hört det förut? Vad betyder det?

7. Vad tror du att tidningen innehåller om detta tema? Vad skulle du vilja att tidningen innehåller?
8. Hur många sidor är det i tidningen? Hur kan man se det?

ORIENTERA SIG I TIDNINGEN

Bläddra i tidningen tillsammans (exempelvis genom att visa på projektor medan eleverna bläddrar i sina exemplar)

1. Visa några exempel på texter. Hur kan man veta vad texten handlar om? (peka ut rubriken). Hur kan man veta vem som skrivit texten? (peka ut byline/namnet på personen som skrivit). Visa hur bild och text hänger ihop.
2. Visa ordförklaringarna i marginalen "Nya ord"
3. Visa eventuellt andra element, till exempel bildtexter och faktarutor
4. Samtala om vilka olika sorters texter ni kan hitta i tidningen (tex: insändare, beskrivande/berättande text, faktatext).
5. Be eleverna välja en text de tycker verkar intressant utifrån rubrik och eventuellt bild. Sedan får de berätta i smågrupper och/eller i helgrupp varför de har fastnat för just den rubriken/bilden.

INTRODUCERA QR-KODER

Världen&vi innehåller QR-koder. Genom att scanna dem med sina telefoner kan eleverna komma direkt till en sida på

Världen&vis webbplats där texterna finns som ljudfil och text samt ibland med digitala uppgifter. Visa hur qr-koderna funkar. Låt eleverna hjälpa varandra i smågrupper med att komma igång (ofta finns några elever i gruppen som kan mer). Många telefoner har inbyggda qr-läsare

(iPhone, Google Chrome för Android) men annars kan man behöva ladda ner en app, det finns flera att välja på som är gratis.

Be eleverna läsa och lyssna på texterna i tidningen hemma.

TANKEKARTOR OCH ORDFÖRRÅD

Gör en tankekarta om temat för den utgåva av Världen&vi som ni ska jobba med. Det stöttar eleverna att aktivera sin förförståelse och att sätta ny kunskap i relation till redan befintlig kunskap.

Skriv upp och förklara nyckelord för temat på tavlan och gör en tankekarta. Låt eventuellt eleverna samtala på modersmål först. Ni kan också arbeta med postitlappar, så att alla får tid att fundera själva och hitta ord på svenska. Sedan får eleverna gå fram och sätta upp postitlapparna på tavlan. Gå därefter igenom alla ord som eleverna satt upp, samt komplettera med fler ord som kommer upp i samtalet eller som du som lärare vill fylla på med.

Denna övning kan göras på tavlan eller med ett digitalt verktyg som exempelvis Mentimeter eller Google formulär. Där kan eleverna skriva in ord eller meningar i sina telefoner som direkt dyker upp på projektorn, så att alla kan se.

BERÄTTA VAD DU VET ELLER TYCKER

Inled eventuellt genom att låta eleverna samtala på modersmål. Ge sedan eleverna post-it-lappar där de får skriva en sak som de känner till om ämnet, eller en åsikt de har. Sätt upp lapparna på väggarna och låt eleverna gå runt och läsa vad de andra har skrivit. Efteråt får de kommentera något av det kamraterna skrivit, till exempel något de håller med om/inte håller med om, eller som var nytt för dem.

LÄSA LEDARE

Prata kort om vad en ledare är, det vill säga att ledaren skrivs av någon eller några på tidningens redaktion. Ledaren kan handla om tidningens åsikter i någon fråga, och/eller presentera innehållet, som i Världen&vi. Ta upp att man kan se på dagstidningarnas ledarsida att tidningen har en viss politisk inriktning. Låt eleverna diskutera i smågrupper: Vad tänker du om det som sägs i ledartexten? Håller du med eller inte?

AKTIVITETER INFÖR LÄSNING

Genom förberedande aktiviteter får eleverna chans att aktivera och dela med sig av sina kunskaper och erfarenheter inom ämnesområdet som texten ni ska läsa handlar om. Detta kan bidra till såväl större förståelse som engagemang för ämnet och texten. För varje övning finns en symbol som visar vilken färdighet som övas.

Aktiviteter som förbereder för läsning kan kopplas till fas 1 i cirkelmodellen. De gör att eleverna kan bygga upp en förförståelse för textens ämnesområde och att börja lära in ord och uttryck kopplade till ämnet. Tack vare denna förförståelse blir det i nästa steg lättare att begripa texten, samt att se relationen mellan ord och mening.

Aktiviteter under och efter läsning kopplar an till fas 2 i cirkelmodellen, där eleven kan få syn på struktur och språkliga drag i texterna som studeras, så att de kan fungera som modelltexter för eget skrivande.

ANVÄND TANKEKARTOR

Skriv ett nyckelord som fångar in ämnet för den text i Världen&vi som ni ska läsa. Låt eleverna bidra med sina associationer, kunskaper och erfarenheter om ämnet (eventuellt efter att först ha samtalat på modersmål). Ni kan också arbeta med post-it-lappar (se föregående avsnitt om att introducera temat). Lägg själv till några ord som du vet förekommer i texten och fundera gemensamt över vad de betyder.

Denna övning kan göras på tavlan eller med ett digitalt brainstormingverktyg som exempelvis Answergarden. Där kan eleverna skriva in ord i sina telefoner som direkt dyker upp på projektorn och bildar ordmoln.

PERSONLIG BERÄTTELSE

Be eleverna berätta en personlig berättelse parvis eller i smågrupper kopplat till ämnet för texten.

Det är ett sätt att levandegöra texten och bygga upp engagemang för den. För lägre nivåer kan samtalen först ske på modersmål med andra med samma modersmål, och sedan på svenska i blandade grupper.

BRAINSTORM UTIFRÅN BILDER

Utgå från bilden som illustrerar texten (bilden kan också vara i form av ett diagram eller en karta). Eleverna får sedan i grupper eller parvis brainstorma om vad de tänker på när de tittar på bilden och vad texten kan tänkas handla om. Eleverna kan också diskutera vad de känner när de ser bilden. I den uppföljande diskussionen i helgrupp kan du utveckla och bygga vidare på elevernas tankar.

BRAINSTORM UTIFRÅN RUBRIK

Läs rubriken tillsammans. Be eleverna gissa vad texten handlar om, gärna i par eller smågrupper. Be dem reflektera över vad det kan vara för sorts text och vad skribenten har för syfte.

BRAINSTORM UTIFRÅN NYCKELORD

Plocka ut några nyckelord ur texten. Skriv dem på tavlan och be eleverna att göra förutsägelser utifrån de nyckelorden. Prata om vikten av nyckelord när man ska sammanfatta texten efter läsningen.

SKRIVA FRÅGOR TILL TEXTEN

Be eleverna att skriva ner en eller flera frågor som rubriken väcker och som de tror kommer besvaras i texten. Genom att ställa egna frågor skapas engagemang hos eleverna att "gå in i" texten och finna svar. Låt sedan eleverna läsa texten och försöka se om texten besvarar deras frågor. Uppmana eleverna att inte använda lexikon och sätt en snäv tidsram, för syftet är att eleverna endast ska leta efter central information.

AKTIVITETER UNDER LÄSNING

Vana läsare använder olika lässtrategier, som handlar om att gå i relation med texten genom att reagera på den, ställa frågor och förutsäga vad som kommer närmast. Aktiviteter under läsningen syftar till att underlätta för eleverna att bli medvetna om och börja tillämpa dessa lässtrategier.

LYSSNA OCH ÅTERBERÄTTA

Läs texten högt sakta för eleverna utan att de ser den. Tänk på pausering och frasering och försök ge texten liv, eleverna ska upptäcka att det finns känsla och mening bakom orden. Stanna gärna efter varje del och låt eleverna återberätta två och två vad det du läst handlade om (här kan eleverna använda modersmål om de vill). Fånga sedan upp i storgrupp gemensamt innan du läser nästa del av texten.

LYSSNA PÅ TEXTEN

Ge eleverna i uppgift att lyssna på texten med ljudfilerna på varldenochochi.se. Be dem lyssna flera gånger samtidigt som de följer med i texten.

SKUGGLÄSNING

Be eleverna läsa efter eller samtidigt med inspelningen av texten på varldenochochi.se. Uppmana eleverna att vara uppmärksamma på betoning och intonation.

LÄS, STRYK UNDER & FÖRKLARA

Låt eleverna läsa texten på egen hand och stryka under alla ord hen tycker är svåra att förstå. Referera till ordförklaringarna i marginalen då det finns. Gå runt och titta för att bättre förstå elevernas svårigheter.

Låt sedan eleverna läsa texten igen två och två eller i smågrupper, en eller flera gånger. Nu ska de hjälpa varandra att förklara orden de strök under förut. Be dem att försöka låta bli att använda lexikon, utan istället samtala sig fram till vad orden kan betyda.

Samla upp i helgrupp och lista några ord, fraser, uttryck ur texterna på tavlan.

FÖRSTÅ NYA ORD

Om språknivån är tillräcklig kan du börja med att låta eleverna diskutera i smågrupper hur de kan göra när de inte förstår något ord. Sedan kan du samla in svaren i helgrupp och fylla på med fler tips. Följande strategier kan hjälpa eleverna när inte förstår ett ord eller en mening.

- Läs hela meningen några gånger och se om det gör att du förstår ordet.
- Läs texten före och efter ordet. Ordet kommer kanske i andra delar av texten. Det är kanske lättare att förstå ordet där.
- Dela ordet, du kanske känner igen någon del av ordet.
- Gå tillbaka till rubriken och ingressen. Titta också på bilder som eventuellt kan ge ledtrådar.
- Fundera på vilken ordgrupp ordet tillhör och vad ordets funktion är.

STRYK UNDER DET DU FÖRSTÅR

Låt eleverna läsa texten/texterna i par. Låt dem diskutera ord och meningar och stryka under alla meningar som de förstår helt och hållet tillsammans. Det blir en positiv övning. Blir det för svårt? Läs högt med paus efter varje mening och låt eleverna stryka under meningar som de klarar att förstå medan de lyssnar och följer med.

AKTIVITETER EFTER LÄSNING

Aktiviteter efter läsning av en text ur *Världen&vi* bidrar till att rikta elevens uppmärksamhet mot informationen i den på ett djupare plan. Det gör det också möjligt att ta vara på den nu bekanta texten för ett fortsatt språkutvecklande arbete, samt att använda texten som en modelltext för eget skrivande.

SAMMANFATTA I NÅGRA MENINGAR

Låt eleverna arbeta med att sammanfatta texten med några få meningar. Beroende på textlängd och elevernas språknivå kan övningen göras för ett stycke i taget i texten eller för hela texten. Övningen görs med fördel både muntligt (parvis eller i smågrupper) och skriftligt. Om språknivån är lägre kan du gärna be eleverna byta partner/grupp och sammanfatta texten flera gånger. Om ni arbetar med ett stycke i taget kan du börja med att sammanfatta det första stycket gemensamt i helgrupp för att visa hur övningen går till.

SAMMANFATTA – VÄLJ UT EN MENING

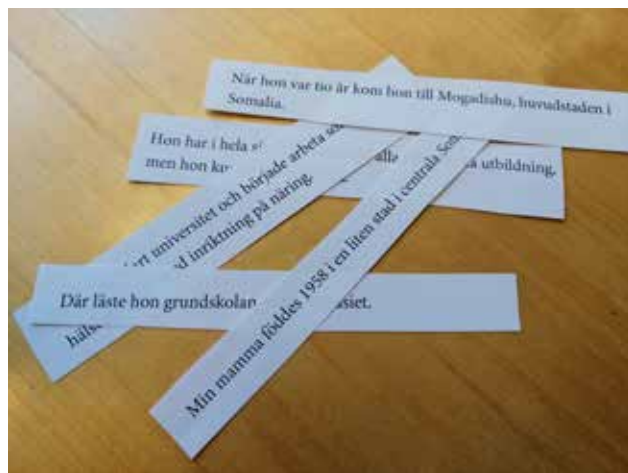
Låt eleverna arbeta i smågrupper med att välja den mening som bäst sammanfattar det centrala i texten. Det kan leda till meningsskiljaktigheter som i sin tur leder till att eleverna blir mer insatta i språket och innehållet i texten.

STRYK UNDER BRA MENINGAR

Be eleverna att stryka under eller skriva av de meningarna som de tycker är viktiga och användbara. Meningarna kan användas när de eleverna sedan talar och skriver egna texter utifrån arbetet med *Världen&vi*.

MATCHA RUBRIK MED RÄTT STYCKE

Skriv rubriker som passar för olika stycken i texten och låt eleverna fundera i smågrupper på vilken rubrik som passar med vilket stycke. Dela ut dem som remsor eller benämnm dem med siffror som eleverna sedan får sätta på rätt plats i sin text. Du kan också använda ett digitalt verktyg som till exempel Kahoot.

REKONSTRUERA TEXTER

Övningarna nedan kan göras på papper eller skapas med hjälp av ett digitalt verktyg, exempelvis Kahoot. Låt eleverna göra övningarna i smågrupper. På så sätt skapas en naturlig interaktion som fungerar språkutvecklande.

- För uppslag i tidningen som består av bilder med texter till: Klipp isär bild och rubrik (alternativt en mening eller ett påstående ur texten). Låt sedan eleverna para ihop rätt bild med rätt rubrik.
- Klipp isär texten, eller ett avsnitt av den, i meningar eller korta stycken. Be eleverna lägga dem i rätt ordning och motivera varför de valt just den ordningen. Det är ett bra tillfälle att ta upp satsbindning och göra eleverna

uppmärksamma på ord som syftar bakåt och framåt i texten samt på konjunktioner.

- Klipp isär några meningar från texten i enskilda ord och låt eleverna arbeta i smågrupper med att sätta ihop dem igen. För att göra uppgiften ännu enklare kan du skriva upp meningen på ännu en remsa som du inte klipper sönder. Eleverna får sedan lägga orden på rätt plats på modellremsan.
- Klipp isär centrala ord i texten till bokstäver och låt eleverna sätta ihop dem igen. Övningen kan användas för att fokusera på ett visst stavningsmönster. Då kan du låta eleverna foga ihop flera ord med samma stavningsmönster.

ARBETA VIDARE - ORDFÖRRÅD OCH GRAMMATISKA MOMENT

SKRIVA EGNA MENINGAR MED NYA ORD

Be eleverna välja ut cirka fem ord ur texten de läst som är nya för dem. Dessa ord ska de sedan skriva egna meningar med. Några av eleverna kan därefter skriva en av meningarna på tavlan och gruppen får gemensamt rätta meningarna språkligt.

LUCKTEXT

Gör om modelltexten ur Världen & vi till en lucktext där du byter ut grammatiska moment (exempelvis verb eller bisatsinledare) eller det ordförråd som du vill fokusera på mot luckor. Denna övning kan göras på papper eller med ett digitalt verktyg som till exempel Kahoot. Lucktexter är utmärkta för att fokusera på konnektorer, eftersom dessa ord inte enkelt kan förklaras isolerat.

Låt åtminstone första och sista meningen vara intakta så att eleverna får ett sammanhang. De elever som behöver mer hjälp får en lista över de ord som ska sättas in i texten.

Ge eleverna gott om tid att diskutera de val de gjort i par, grupp eller helgrupp. Syftet är inte att det ska bli "rätt" utan att eleverna ska bli uppmärksammade på vad det är de gör när de läser. Följ gärna upp med att fylla i luckorna och dis-

kutera elevernas förslag i helgrupp.

ORD SOM FÖRSVINNAR

Skriv ett kort stycke ur texten ni har arbetat med på tavlan/med projektor (en till fyra meningar). Låt eleverna läsa högt tillsammans. Sudda sedan bort ett ord. Be dem läsa högt igen och ta med det bortsuddade ordet. Sudda bort ännu ett ord och upprepa tills alla ord är borta och eleverna läser "ur minnet". Bra för att nöta in ett svårt grammatiskt mönster eller ett specifikt ordförråd.

STRYK UNDER ETT GRAMMATISKT MOMENT

Be eleverna stryka under en viss typ av ord/uttryck i texten. Välj själv utifrån vad elevernas språknivå och vad de har behov av att träna på. Det kan vara exempelvis verb, ord som beskriver (adjektiv och adverb), tidsuttryck, fraser som har att göra med vanor eller känslor rak/omvänd ordföljd. Börja gemensamt i helgrupp och låt sedan eleverna fortsätta två och två. Be dem skriva egna meningar med orden/uttrycken ni fokuserar på. Gå sedan igenom texten i helgrupp igen, stanna vid varje ord/uttryck och låt olika elever dela med sig av sina exempel på meningar. Om ni arbetar med verb i övningen kan du också be eleverna uppmärksamma vilket tempus verben står i.

PLACERA IN MENINGAR I SATSSCHEMA

Markera några meningar i texten (eller be eleverna välja några meningar själva). Ge eleverna i uppgift att placera in satserna i meningarna i ett satsschema (för huvudsats och/eller bisats).

FRÅGEORD OCH FRÅGOR TILL TEXTEN

Gå igenom vanliga frågeord och skriv upp dem på tavlan. Ställ frågor till texten som eleverna får arbeta med i smågrupper. Dela gärna in eleverna så att de kan hjälpa varandra genom att prata på modersmål. Gå sedan igenom och skriv upp svaren på varje fråga i helgrupp.

SAMTAL SOM BRO TILL SKRIVANDE

Utöver att hjälpa eleven mot målen i kursplanen för färdigheterna tala och samtala kan muntlig bearbetning av en text från Världen&vi även fungera som en förberedelse för att skriva. Det gör möjlighet att skapa broar, där eleven kan använda ett muntligt språk, som ofta är mer vardagsrelaterat, för att komma vidare till det skrivna och ofta mer formella och abstrakta språket.

För elever som är starkare muntligt ger detta arbetssätt en möjlighet att ge eleverna stöttning samtidigt som undervisningen innebär höga kognitiva utmaningar. Tack vare möjligheten att samtala på modersmål kan eleverna också ta hjälp av alla sina språkliga resurser och få möjlighet att förbereda sig för att samtala på svenska.

BYGGA EGNA MENINGAR

Välj en enklare text ur Världen&vi som handlar om personlig erfarenhet. Läs texten gemensamt. Titta sedan på den tillsammans:

- Med vilka ord börjar meningarna? Lista på tavlan.
- Vilka ord kommer på andra plats? Lista på tavlan i en kolumn bredvid förra övningen.
- Be nu eleverna att inte titta i tidningen, utan på tavlan. Prova att bygga hela meningar med inledningsorden och verben.

SAMTALA

Samtala i smågrupper (gärna tre personer i varje). Beroende på vilken typ av text ni arbetat med kan samtalet inriktas på två olika sätt. Beroende på språknivå kan du låta eleverna samtala på modersmål som förberedelse för att samtala på svenska.

1. Samtal med fokus på det skribenten uttrycker, utifrån frågeställningar som: Vad tycker du är intressant i texten? Varför tycker du att det är intressant? Är det något du inte förstår? Finns det något du skulle vilja fråga el-

ler säga till den som skrivit texten?

2. Samtal med fokus på egna tankar/erfarenheter/åsikter. Här låter du eleverna samtala om vad de själva tycker kopplat till ämnet/frågeställningen som tas upp i texten.

Låt eleverna förbereda sig genom att anteckna ord eller göra tankekartor (med modersmålet som stöd vid behov). Om det passar kan också du be eleverna ta med en bild eller ett föremål som gestaltar det de vill skriva om, eller söka fram en bild på internet. Bilden/föremålet kan sedan fungera som stöd under samtalet.

Sätt en tidsram för samtalet och låt gärna eleverna byta grupp och upprepa övningen (fler byten om eleverna behöver mer stöttning). Du kan också låta eleverna samtala med gruppkamrater med samma modersmål i den första omgången, för att sedan samtala på svenska i nästa omgång.

Samla ihop i helgrupp efter gruppsamtalen och fånga upp lite av vad som sagts i de olika grupperna. Du kan också skriva ner meningarna eleverna säger så att de visas med projektor (och eventuellt korrigerar under tiden så att meningarna blir språkligt korrekta). Då blir det en visuell sammanställning av elevernas olika tankar. Samtidigt får du fram texter som ni kan arbeta vidare med i klassrummet, exempelvis för att göra pardiktamen eller för att fokusera på någon viss grammatisk struktur.

I anslutning till samtalsövningen kan ni även passa på att prata om hur deltagarna i ett samtal kan bidra till att göra det mer givande, och lista exempel på användbara fraser. Hur gör man om man inte förstår vad någon säger? Hur kan man göra om man märker att andra inte förstår vad man säger? Hur kan man visa att man lyssnar och är intresserad? Hur kan man få en person att berätta mera?

VAD TYCKER DU? JA/NEJ/KANSKE
 Värderingsövning, kopplad till text om åsikter: Skjut undan bord och stolar och lägg ut tre lappar på golvet där det står ja, nej respektive kanske. Läs sedan upp ett påstående med grund i texten ni läst, till exempel "Skatten på kött ska höjas", "Du ska behandla ditt barn som en kompis", "Svensk mat är god". Be eleverna tänka efter en liten stund och sedan ställa sig på ja, nej eller kanske beroende på vad de tycker. Betona att det inte finns något givet rätt svar för varje fråga, utan att de gärna får tycka olika och att det är okej att ändra åsikt och byta plats under övningens gång. Fråga efter några olika tankar och ställ följdfrågor. Du kan sedan fylla på med fler frågor kopplade till texten/ämnet.

ROLLSPEL
 Rollspelsövning kopplad till text från Världen&vi som uttrycker åsikter. Förklara att ni ska låtsas att ni deltar i en debatt på tv. Eleverna delas in i grupper som får förbereda argumenter för respektive emot. Sedan agerar du som lärare programledare och leder debatten genom att ställa

frågor. Skriv gärna elevernas tankar på tavlan. Förbered er gärna genom att titta på en debatt på TV för att hitta en modell.

INTERVJUA EN PERSON
 Låt eleverna intervjua varandra eller andra personer om frågeställningen i texten de läst. Hjälp eventuellt eleverna att hitta bra intervjupersoner genom att ta kontakt med lärare och elever i andra grupper. Uppmuntra även eleverna att ta kontakt utanför skolan eller med elever de inte känner. Planera frågorna tillsammans om ni går utanför skolans väggar. Låt eleverna träna på upplägget för intervjun för att förbereda sig, till exempel genom att göra rollspel för varandra där de presenterar sig, ställer frågor, avslutar. Gå ut i par eller mindre grupper. Låt eleverna sammanfatta intervjun muntligt och skriftligt.

SKRIVA - GEMENSAMT OCH INDIVIDUELLT

Denna del innehåller övningar där eleverna arbetar med eget skrivande, med grund i texterna från Världen&vi. Övningarna är stegvis uppbyggda, från gemensamt skrivande, via skrivande i grupp till individuellt skrivande.

Syftet med det gemensamma skrivandet är att kunna ge eleverna tydlig stöttning, vilket möjliggör att innehållet i skrivandet kan hålla sig på en hög kognitiv nivå och därmed bli intressant och utmanande för eleverna.

Det gemensamma skrivandet ger eleverna en modell för hur en text i en viss genre kan byggas upp. Samtidigt ger det en möjlighet för dig som lärare att visa på språkliga strukturer och drag i texten. Genom att samtala om skrivandet på detta sätt utvecklas ett gemensamt metaspråk. Allt detta ger en bra förberedelse för att eleverna i nästa steg ska kunna skriva dels i mindre grupp, dels självständigt.

GEMENSAM TEXT

Förklara att ni ska skriva en text om ämnet eller frågeställningen i texten ni läst. Skriv en gemensam text på tavla eller projektor för att hjälpa eleverna att hitta meningsstrukturer de kan använda när de senare ska skriva själva. Ta exempel från flera elever i gruppen när ni skriver texten. Läraren kan under skrivandet ställa frågor som:

- Hur kan vi starta texten?
- Vilka verb kan vi använda?
- Kan vi använda något ord eller uttryck från texten i tidningen?
- Hur kan vi berätta vad vi tycker?
- Nu byter vi ämne, hur kan vi visa det?
- Har vi missat något?

GRUPPSKRIVNING

Eleverna får, med hjälp av nyckelord som du som lärare har skrivit på tavlan, producera egna texter i grupp. De får ett papper först efter fem minuter,

vilket skapar utrymme för diskussion. Därefter får de själva använda en fungerande grammatik för att skriva en fungerande text.

INDIVIDUELLT SKRIVANDE

Beroende på vilken typ av text ni läst i tidningen kan elevernas skrivande inriktas på två olika sätt.

1. Ge eleverna i uppgift att skriva ett svar till skribenten. De kan exempelvis berätta för skribenten vad de tyckte om texten och vilka tankar som väcktes hos dem, och om det är något de undrar eller skulle vilja veta mer om.
2. Låt eleverna skriva en text om sina egna tankar/erfarenheter/åsikter kopplat till ämnet/frågeställningen som tas upp i texten. Formulera eventuellt frågor som kan vara till stöd för eleven. Om det passar kan du be eleverna ta med en bild eller ett föremål som gestaltar det de vill skriva om, eller söka fram en bild på internet. Bilden/föremålet kan sedan fungera som stöd under skrivprocessen.

Låt eleverna förbereda sig inför skrivandet genom att göra anteckningar/tankekartor om det de vill berätta. Du kan också gärna låta dem samtala i smågrupper inför skrivandet.

Be eleverna börja med att skriva en rubrik till texten de vill skriva. Be dem också fundera på vilken struktur de vill att texten ska ha: Hur den ska inledas, i vilken ordning man vill berätta, hur texten ska avslutas? Påminn också om att texten ska svara på frågor som var, vilka, när, hur, så att den som läser kan förstå.

Gå runt i grupprummet under elevernas skrivande och kolla av att alla förstått och kommit igång. Du kan också be eleverna stanna upp vid ett eller ett par tillfällen för att läsa det de har skrivit hittills för varandra i smågrupper.

ARBETA VIDARE MED EGNA TEXTER

Aktiviteter efter den första skrivomgången gör det möjligt att arbeta med muntliga färdigheter i ett sammanhang som skapar naturlig interaktion, genom elevernas motivation att dela med sig av sina egna tankar, åsikter och erfarenheter.

Det ger också möjlighet att fortsätta utveckla ett metaspråk om texter och om skrivprocessen. Genom kamratrespons kan eleverna få hjälp att utveckla sin språkliga medvetenhet, och därmed ett sätt att se på texter som de kan ha nytta av i sitt eget fortsatta skrivande.

BERÄTTA OM TEXTER OCH OM SKRIVPROCESSEN

Låt eleverna berätta om vad de skrivit om/innehållet i sina texter i smågrupper. Du kan också be eleverna berätta för varandra om hur de gjorde när de skrev texten. Har de några tips till andra om hur man gör när man skriver? Var det något särskilt som de tyckte var svårt?

KAMRATRESPONS

Be eleverna ge varandra respons på sina texter. Responsen kan antingen fokusera på innehåll eller på språklig korrekthet (eller så gör ni två responsomgångar, med ny bearbetning däremellan).

1. Respons på innehåll. Låt eleverna läsa var-

andras texter och tänka ut två saker de vill säga till den som skrivit: En sak de tycker är intressant (ett tema, eller en särskild del av texten), samt något de undrar över (för att de inte förstår, eller för att de vill veta mer). Responsen lämnas muntligt till den som skrivit texten.

2. Respons på språk. Här kan du låta eleverna ge varandra respons på en viss språklig aspekt, gärna med hjälp av en checklista som du ger dem och/eller utifrån en rättningsmall. Som förberedelse för denna övning kan du ge eleverna en version av en text de redan läst, som innehåller fel när det gäller den utvalda aspekten. Då kan eleverna träna upp sina granskande ögon för den aspekten, så att de lättare kan identifiera den i kamratens text.

SKRIVA NY VERSION AV TEXTEN

Efter kamratresponsen låter du eleverna skriva en ny version av sin text som du som lärare sedan kan samla in och bedöma/ge respons på.

LÅT ELEVERNA DELA TEXTERNA MED VARANDRA

Samla elevernas slutversioner på ett sätt som ger dem möjlighet att läsa varandras texter. Det kan till exempel vara i form av ett utskrivet häfte/genom att göra en utställning på väggarna i klassrummet/dela via en lärplattform/i en blogg/facebook-grupp.

ÖVNINGAR SOM TRÄNAR FLERA FÄRDIGHETER

Följande övningar kan användas när man önskar träna fler färdigheter samtidigt.

PUSSELGRUPPER

Passar för sidor/uppslag i tidningen där olika personer berättar/skriver om samma frågeställning. Dela först in eleverna i grupper (samma antal grupper som antalet olika texter). Ge eleverna i varje grupp i uppdrag att läsa och förstå en av texterna och plocka ut några nyckelord, gärna genom att hjälpas åt. Be därefter eleverna sätta sig i nya grupper, så att alla i den nya gruppen har läst olika texter. Var och en får sedan berätta om den text de har läst för de andra.

PARDIKTAMEN

Denna övning tränar förmågan att lyssna och be om förtydliganden.

Gör två olika versioner av texten med luckor på olika ställen. Be sedan eleverna att fylla i sin version genom att jobba i par och läsa var sin mening högt för varandra. De får inte visa varandra texterna. Om instruktionen är svår att förstå kan du gärna visa övningen tillsammans med en elev inför hela klassen innan ni börjar.

Som lärare kan du gärna uppmärksamma eleverna på bindeorden i meningarna och hur de kopplar ihop meningarnas båda delar.

Efter diktamen kan eleverna träna fraserna tillsammans: en person säger början av meningen och den andra resten tills de kan uttrycken utantill.

DICTOGLOSS

Välj en text ur Världen&vi som ni har arbetat med, eller delar av den. Tänk på att anpassa längden till språknivån i din grupp. Det kan räcka med tre meningar. Det brukar ta några tillfällen innan eleverna förstår vad nyckelord betyder och hur de ska göra dictogloss, så övningen kan behöva upprepas.

1. Läraren läser meningarna, i anpassat tempo, men inte ord för ord. Eleverna lyssnar utan att skriva. De ska inte läsa texten i tidningen under övningen.
2. Läraren läser igen. Eleverna skriver stödord eller de ord som de hinner med. Visa att de bör skriva orden i spalt, inte i hela meningar, för det kommer de inte hinna.
3. Läs texten en sista gång och låt eleverna sitta i grupper om 3-4 personer för att skriva texten på ett gemensamt papper med stöd av sina anteckningar. Sträva efter att deras texter blir grammatisk korrekt (tempusformer, ordföljd), och att den har samma innehåll som originaltexten men behöver inte vara en exakt kopia av din text.
4. Sätt upp alla gruppers svar på väggen så att eleverna kan läsa varandras texter och fundera på likheter och skillnader mot sin egen version. Gå igenom ett par av texterna i helgrupp och låt eleverna klura tillsammans. Markera gärna med understrykningar i texten du går igenom:
 - **Grön penna=bra!** rätt tänkt! (behöver inte vara perfekt, men eleverna har klarat något som är nytt eller lite klurigt)
 - **Röd penna=stopp!** här finns ett problem att lösa!

SPRINGDIKTAMEN

Dela in eleverna i smågrupper, 4-5 i varje grupp. En i gruppen ska börja skriva, de andra är löpare. Sätt upp en text från tidningen som ni har arbetat med utanför grupprummet. Löparna (en i taget) ska springa ut i korridoren, memorera så mycket som möjligt av texten, springa tillbaka till sekreteraren och berätta det som den kommer ihåg.

En springer, berättar, sedan springer en annan person. När alla i gruppen utom den som skriver sprungit en gång så byter man vem som skriver. När grupperna är klara går man igenom texten antingen alla tillsammans eller gruppvis med exempeltexten nära till hands och samtalar om vad man missat/klarat av eller vad som blivit annorlunda/likadant.

Exempel på springdiktamen

DIGITAL KOMPETENS

Den digitala kompetensen varierar stort mellan elevgrupper. Generellt är den lägre bland elever med kort skolbakgrund. Här kan du använda varldenchvi.se som ett verktyg för att undervisa i digital kompetens. Du kan låta eleverna jobba med dator eller telefon, eller med fördel visa samma sak på båda enheterna. Genom att förstå hur varldenchvi.se fungerar kan eleverna även få en förståelse för hur strukturen på webbplatser brukar se ut.

NAVIGERA PÅ VARLDENOVHVI.SE

Tack vare en grundlig introduktion av varldenchvi.se ökar även chansen att eleverna klarar att jobba hemma med det digitala materialet, och att de kan upptäcka och utforska alla utgåvor som finns på hemsidan.

Visa hur eleverna kan komma till tidningens hemsida på två sätt:

1. Genom att skriva in varldenchvi.se i adressfältet på webbläsaren.
2. Genom att skriva in Världen&vi (eller Världen och vi) i ett sökverktyg (exempelvis google).

VÄGLED ELEVERNA I ATT LOGGA IN

Visa menyn längst upp, och hur man kan se olika sorters information på olika flikar.

Visa hur pekaren förvandlas till en hand när man för den över en bild som är klickbar. Låt eleverna

klicka på olika nummer av tidningen. Visa hur de kan gå tillbaka till den tidigare sidan genom att klicka på tillbakapilen i webbläsaren.

Välj sedan ett nummer att titta närmare på (det som ni arbetar med i övrigt). Visa igen hur eleverna kan se vad som är klickbart och hur de kan klicka på en rubrik för att komma till hela texten och inspelningen. Visa igen hur de kan gå tillbaka till den tidigare sidan. Du kan också visa hur de kommer tillbaka till webbplatsens förstasida genom att klicka på logotypen längst upp på sidan. Visa gärna att texter och bilder är desamma som i tidningen. Visa hur de kan lyssna på texten.

Ge sedan eleverna i uppgift att läsa och lyssna på en text. Dela upp dem i grupper så att de arbetar med olika texter. Be eleverna lyssna och läsa flera gånger. Sedan får eleverna berätta vad de läst för en kamrat som arbetat med en annan text.

Därefter kan du ge eleverna i hemuppgift att lyssna på en annan text hemma.

FÖRSLAG OM LEKTIONSUPPLÄGG

UPPSLAG MED BILDER OCH KORTA TEXTER

Använd detta upplägg för uppslag där det finns flera olika kortare texter om samma tema.

FÖRBEREDA FÖR LÄSNING

Ge eleverna i uppgift att titta på bilderna och rubrikerna och brainstorma i smågrupper: Vad tänker de på? Vad tror de att texterna handlar om?

NÄRLÄSNING OCH ORDFÖRSTÅELSE

Arbeta med en text i taget. Läs och lyssna på texten gemensamt med hjälp av inläsningen på hemsidan. Låt eventuellt eleverna läsa efter för att träna uttal. Låt sedan eleverna läsa texten i par eller i mindre grupper och/eller individuellt. Be eleverna göra ordlistor där de antecknar och översätter nya ord. Samla upp i helgrupp och lista några ord, fraser, uttryck ur texterna på tavlan. Låt sedan eleverna välja några nya ord (5-7) och skriva egna meningar där dessa ingår.

LÄS, SAMMANFATTA OCH SAMTALA

Använd metoden tvärgrupper: Dela först in eleverna i grupper (samma antal grupper som antalet olika texter). Ge eleverna i varje grupp i uppdrag att läsa och förstå en av texterna och plocka ut några nyckelord, gärna genom att hjälpas åt. Be därefter eleverna sätta sig i nya grupper, så att alla i den nya gruppen har läst olika texter. Var och en får sedan berätta om den text de har läst för de andra.

PUSSLA IHOP TEXT OCH BILD

Be eleverna lägga undan tidningen. Dela in eleverna i smågrupper och dela ut isärklippta delar av sidan: dels bilderna, dels en mening hämtad från varje text (alltså lika många bilder som meningar). Eleverna får sedan i uppgift att para ihop rätt bild med rätt mening.

JÄMFÖRA TEXTER

Be eleverna jämföra vad de olika personerna säger i smågrupper. Finns det något som är gemensamt i deras erfarenheter, planer eller åsikter? Vad skiljer sig?

DIKTAMEN/DICTOGLOSS

Gör en enkel diktamens- eller dictoglossövning

(se sid 18). Anpassa längden på den text du läser upp till språknivån i gruppen. Det kan räcka med ett par-tre meningar.

SAMTAL OM FRÅGESTÄLLNINGEN

Be eleverna att själva fundera på vad de själva tänker om den frågeställning som texterna handlar om. Dela in dem i grupper tre och tre och låt dem berätta för varandra. Uppmuntra dem att be om förtydliganden om de inte förstår och att ställa följdfrågor.

SKRIVA OM FRÅGESTÄLLNINGEN

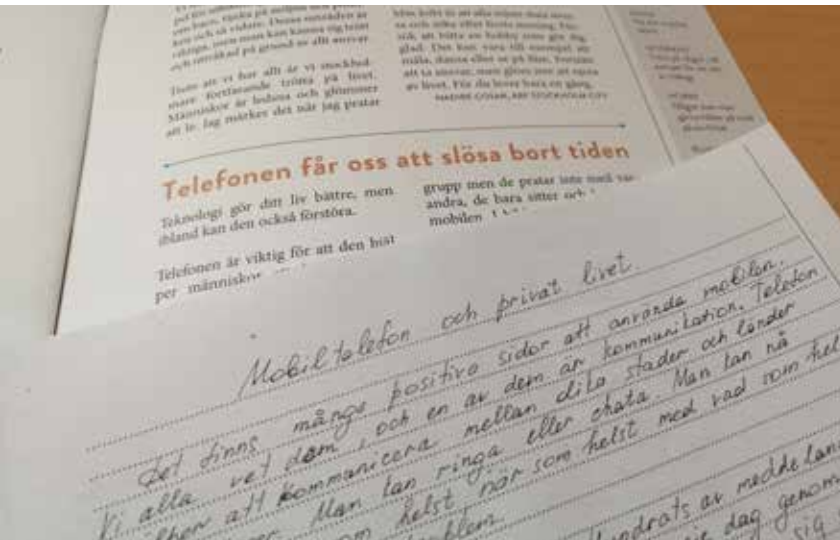
Låt eleverna skriva om samma frågeställning. Skriv gärna gemensamt först.

INTERVJUA VARANDRA ELLER ANDRA PERSONER

Låt eleverna intervjua varandra eller andra om frågeställningen och sammanfatta intervjuerna muntligt och/eller skriftligt (se sid 15).

INSÄNDARE

KÄNNA IGEN ARGUMENTERANDE TEXT

Börja med att läsa insändare och gå igenom formen för genren. Titta i tidningar och försök identifiera vilka texter som är argumenterande. Du kan också dela ut texter från Världen&vi.

Vilka är argumenterande? Hur kan man märka att de är det? Be eleverna stryka under uttryck som är typiska för genren, och/eller visa i helgrupp.

REKONSTRUERA TEXT

Läs en insändare. Klipp isär den i meningar och klipp ut bindeorden, och låt eleverna pussla ihop texten i smågrupper.

IDENTIFIERA GENRESTEG

Låt eleverna placera ut siffror i texten för 1) Rubrik, 2) Problem, 3) Första argumentet, 4) Andra argumentet, 5) Slutsats/åsikt

ROLLSPEL/DEBATT

Dela in eleverna i grupper som tilldelas varsin åsikt utifrån insändaren de läst (till exempel "höj skatten på kött"/"höj inte skatten på kött"). Eleverna får arbeta i grupp med att samla argument

och debatterar sedan med varandra under lärarens ledning. Här kan ytterligare stöttning ges genom till exempel remsor med inledande repliker som eleverna ska använda.

SKRIVA GEMENSAMT SVAR

Skriv en gemensam text i helgrupp där ni skriver ett svar till insändaren och där eleverna får komma med förslag om hur ni ska börja, hur ni fortsätter sedan och hur ni kan avsluta.

Be därefter eleverna skriva svar på en annan insändare i grupper om cirka tre elever.

SKRIVA INSÄNDARE

I sista steget är det dags att låta eleverna skriva insändare om ämnen de väljer själva. Berätta att de gärna får skicka sin text till redaktören för Världen&vi och att den då kanske kommer med i tidningen.

Låt eleverna spåna något ämne som berör dem och som de tycker är viktigt. Ett tips för att komma igång är att skriva frågor på tavlan: Vad gör dig ledsen? Vad gör dig glad? Vad gör dig arg? Då kan eleverna ge exempel börja diskutera med varandra som en inspiration för skrivandet. Låt gärna eleverna börja med att göra tankekartor för att sedan skriva individuellt.

KAMRATRESPONS

När eleverna har skrivit kan du låta dem läsa varandras texter och ge respons på vissa utvalda aspekter – exempelvis textens struktur och hur väl kamraten lyckats binda ihop texten. Låt dem därefter arbeta igenom sina texter en gång till. De som vill är välkomna att skicka in sina insändare till varlden.vi@abfvux.se (det går bra att vara anonym i tidningen).

